

OP-ART a KINETISMUS

Pojmy OP-ART a KINETISMUS byly do 60. let vnímány jako synonymum pro optické a pohybové umění. Název Op - art vznikl v roce 1964 při výstavě Viktora Vasarelyho v Guggenheim muzeu v New Yorku.

KINETISMUS vznikl počátkem 20. století, v Československu se tímto oborem zabýval Zdenek Pešánek, kterému se podařilo v roce 1941 vydat knihu KINETISMUS.

Výstava, kde vznikl KINETISMUS, tak jak ho vnímáme dnes, se udála v roce 1955 v Paříži v galerii Denise Renee, kde vystavovalo několik pionýrů tohoto uměleckého směru, byli jimi Yaacov Agam, Pol Bury, Alexander Calder, Marcel Duchamp, Jesús Rafael Soto, Jean Tinguely, Viktor Vasarely, díla mnohých z nich jsou vystaveny i v Galerii GONG.

Naše výstava v Galerii GONG se snaží ukázat návštěvníkům muzea práce druhé poloviny dvacátého století a zároveň se pokouší nastínit rozdíl mezi op-artem a kinetismem tak. Expozice Op – artu a Kinetismu jsou rozděleny, byť se vzájemně prolínají a je jen na návštěvníkovi, aby si udělal názor, co spolu souvisí a jak tyto směry umění spolu komunikují. Část zasvěcená Op – artu reprezentují Yaacov Agam, Ludwig Wilding, Alberto Biasi, Bonato Viktor, Milan Dobeš, Jesús Rafael Soto a Julio Le Parc. Kinetismus, který navazuje, reprezentuje Jeana Tinguely, Davida Borianiho, Nico Calose, Hugo Demarco, Viktora Vasarelyho a největší počet kinetických objektů uvidí návštěvník od Milana Dobeše.

Galerie GONG představuje neuvěřitelný soubor pohybujících se objektů, které se vystavovaly po celém světě a řada autorů, které máte možnost u nás spatřit, vystavovala v proslulé galerii Denis Renee v Paříži na výstavě La Mouvement, na níž byl kinetismus uveden.

Viktor Vasarely se narodil v Pecs v roce 1908, po studiu medicíny a malířství se trvale usadil v Paříži. Abstraktní geometrické malbě a grafice se začal věnovat roku 1947.

V padesátých a šedesátých letech se výrazně prosadil na světové scéně - Trienále Miláno, Guggenheimova cena, vytváří dvě Vasarelyho muzea v Maďarsku a ve Francii. Zaznamenal obrovský umělecký i komerční úspěch, jeho přesahy jsou obrovské nejen ve výtvarném umění, ale i v architektuře. Stál u zrodu galerie Denise Renee.

Yaacov Agam se narodil roku 1928 v Izraeli (v té době – Palestina) do rodiny rabína. Svá studia umění započal na Academy of Art and Design v Jeruzalémě. V padesátých letech 20. století se

přestěhoval do švýcarského Curychu, kde studoval na Kunstgewerbe Schule u Johannea Ittena. Poté jeho stopy vedly do Francie, kde žije dodnes.

Právě v Paříži začíná stavět své první kinetické objekty, které se mění díky pohybu pozorovatele, divák se tak sám stává tvůrcem díla. Senzitivní působení svých děl rozšiřuje v 60. letech přidáním zvuků a haptikou.

Jeho nejznámější díla jsou Fire and Water Fountain v Tel Avivu či fasáda na hotelu Dan v Tel Avivu.

Jean Tinguely narozený 1925 ve Fribourgu byl švýcarským malířem, sochařem a představitelem kinetického umění. Studoval na uměleckoprůmyslové škole v Basileji. Tvorbu Jeana Tinguelyho ovlivnila Pařížská avantgarda a jeho sochy a kinetické objekty byly pod vlivem dadaismu. Díla tohoto Švýcara byla satirou na nadprodukcí statků ve vyspělých průmyslových společnostech.

Díla Jeana Tinguelyho nenajdeme jen v galeriích, ale také ve veřejném prostoru: The Fantastic Paradise před Moderna Museet ve Stockholmu či Stravinského fontána v Paříži.

Ludwig Wilding narozený roku 1927 v Grünstadtu v Německu vystudoval Johannes Gutenberg University.

Ludwig Wilding tvořil černobílé reliéfní struktury, které souvisí s prostorovým viděním, dimenzí skutečné a iluzorní hloubky. Možnosti pohybu, které jsou zapříčiněny střídáním barevných linií a ploch, nestejnými výškami a rozestupy mezi jednotlivými vrstvami reliéfu. Díla se mění se změnou polohy pozorovatele.

Jesús Rafael Soto narozený počátkem 20. let 20. století ve Venezuele se věnoval umění od útlého věku, protože skrze něj chtěl pomoci své chudé rodině. Jeho snaha jej v 16 letech dovedla do kina Ciudad Bolívar, pro které maloval plakáty. Koncem 30. let 20. stol se přidal k surrealistické skupině a publikoval několik svých básní a kreseb uhlím. Díky těmto aktivitám získal stipendium na Escuela de Artes Plásticas. Po studiích odcestoval do Francie, kde se setkal s Victorem Vasarelym, Yaacovem Agamem, Jeanem Tinguelym a dalšími představiteli op – artu.

Julio Le Parc se narodil roku 1928 v Argentině do chudé rodiny, když mu bylo třináct rodiče se rozvedli a Julio se s matkou a bratrem přestěhoval do Buenos Aires. V hlavním městě Argentiny

navštěvoval School of Fine Arts, kde vzrůstal jeho zájem o avantgardní hnutí v Argentině. Díky grantu se dostává do Francie a tady začínají jeho experimenty se světlem a kinetismem.

Nino Calos přišel na svět v Messině roku 1926. Navštěvoval školu umění v Benátkách a byl absolventem filozofie na univerzitě ve svém rodném městě. V počátcích své tvorby se věnoval expresionismu, posléze přešel k abstrakci a koncem 40. let 20. stol. se pomocí projektorů přerušovaného světla snažil vykreslit iluzi pohybu na různobarevných plochách.

V roce 1956 se usadil v Paříži, kde potkal Franka Malinu a věnoval se tvorbě Mobiles lumineux. V sedmdesátých letech pracoval na sérii ekologických děl s kineticko-světelnými stěnami. Podílí se na „Kunst Licht Kunst“ a na „Lumière et mouvement“.

Hugo Demarco se narodil v Buenos Aires v roce 1932 a zde také studoval na Escuela Nacional de Bellas Artes malbu a design. Jedním z jeho spolužáků byl Julio Le Parc, s nímž se přestěhoval do Paříže, zde se oba připojili ke zdejší umělecké scéně. Ve Francii spolu s dalšími umělci z Latinské Ameriky založili skupinu Groupe de Recherche d'Art Visuel (GRAV), v níž působil krom Demarca, La Parca také Soto.

Demarcova práce se zabývá převážně barvou a pohybem, často používal hranoly k odražení světla a vytváření pohybu. Jeho práce vytvořila velmi aktivní struktury, i navzdory jednoduchosti vzorů.

David Borian, tento italský představitel kinetismu se narodil v Miláně roku 1936. Davide Boriani byl členem italské kinetické skupiny Gruppo T a rád experimentoval s tradičními a novými technikami a materiály. Díky jeho experimentům vznikala díla, která se neustále proměňovala v čase. Ve svých Superficie Magnetica uzavřel do kruhových nádob železné hobliny, které se díky magnetům pohybují v prostoru v pravidelných drahách, avšak jednotlivé kupky železných hoblin jsou příliš těžké a z magnetu náhodně odpadávají.

Alberto Biasi, rodák z Padovy přišel na svět v roce 1937. Vystudoval katedru architektury v Benátkách a po studiích vyučoval dějiny umění. Působil jako profesor reklamní grafiky na Professional Institute v Padově a věnoval se vlastní tvorbě ve skupině Gruppo N, během 50. let vytvořil řadu op – kinetických objektů, je pro něj důležitá interakce diváka a pozorovaného objektu.

Galerie Denise Renee

Pařížská galerie, která nese jméno po francouzském galeristovi, se soustředí na kinetické umění a op - art. Právě v této galerii proběhla roku 1955 výstava s názvem La Mouvement, na níž se světu představili umělci experimentující s pohybem: Yaacov Agam, Jesús Rafael Soto. Jean Tinguely, Victor Vasarely a spousta dalších.

Na výstavě byla představena díla, která vyžadovala interakci diváka, aby se rozpohybovala, ale také motorizovaná díla, jež se pohybují autonomně. Součástí výstavy byl Žlutý manifest, v němž je zahrnut text Victora Vasarelyho o replikaci a sériové výrobě, která nahradí jedinečnost uměleckého díla.

Kurátory výstavy La Mouvement byli Dennis René, Victor Vasarely, Roger Bordier a Pontus Hultén. Denis René v pozměněné podobě představil výstavu La Mouvement roku 1975 v New Yorku.